

Model voor het bespreken van ethische kwesties

waarin goede zorg op het spel staat

Workshop

'Doe ik het goede? Herkennen van en omgaan met ethische dilemma's'

Het Palliatieve Zorg Congres - 13 september 2016

Inleiding

Hoe kun je verder komen dan het gevoel dat er iets niet klopt? Wat te doen als je het gevoel hebt dat goede zorg voor cliënten op het spel staat? Hoe kun je mét elkaar en niet 'tegen elkaar' denken? Hoe krijg je begrip voor elkaars standpunten in plaats van ruzie? Hoe krijg je meer inzicht in wat er allemaal speelt en kun je de knoop ontwarren, juist omdat je open staat voor verschillende overtuigingen en meningen?

Voor het bespreken van situaties waarbij je denkt 'doen we het goed?' kun je de vragen uit onderstaand gespreksmodel gebruiken. Een situatie met elkaar verkennen kan soms gewoon op de werkvloer, maar het kan ook zinvol zijn om daarvoor met elkaar om de tafel te gaan zitten. We noemen dat een moreel beraad. Doel daarvan is om meer inzicht te krijgen door de situatie van alle kanten te verkennen, de knoop te ontrafelen. De vraag wat dan de goede oplossing is, kan in een ander gesprek worden beantwoord, bijvoorbeeld in een zorgleefplangesprek of tijdens multidisciplinair overleg.

Spelregels voor een goed gesprek over ethische kwesties

- Iemand met bijbehorende kwaliteiten is voorzitter en leidt het gesprek.
- Iedereen schort het eigen oordeel even op om de situatie van alle kanten te verkennen.
- Er worden open vragen gesteld en er wordt naar elkaar geluisterd.
- Iedereen krijgt de ruimte om mee te praten.
- Er wordt respect getoond voor andere opvattingen.
- Er wordt gezocht naar wederzijds begrip: wat staat er voor iedereen op het spel? Ook al staat dat nog zo ver af van je eigen overtuigingen!

Model voor moreel beraad

- 1 Iemand brengt een situatie in waarin goede zorg op het spel staat. Bijvoorbeeld omdat onduidelijk is wat het goede is om te doen voor een cliënt (kan soms ook familie zijn). Of een situatie waarin we het daarover niet met elkaar eens zijn.
 - Beschrijf zo goed mogelijk je ongemakkelijke gevoel. Wat is hier niet in de haak? Wat gaat er niet goed? Wat schuurt er?
- 2 Verken met elkaar de situatie. Wat staat er hier op het spel? Stel vragen aan de inbrenger en elkaar.
 - Wie zijn bij de situatie betrokken? Naast de cliënt bijvoorbeeld één of meerdere familieleden, andere cliënten, familieleden van andere cliënten, verschillende zorgverleners, etc.?
 - Wat staat er voor iedereen op het spel? Bijvoorbeeld een zinvol leven van de cliënt (en/of andere cliënten), opvattingen over professioneel handelen.
 - *Weet* je wat voor een ieder op het spel staat of vermoed je dat?
 - Leef je eens in in de betrokkenen. Hoe voelen die zich? Wat is voor hen belangrijk?
- 3 Benoem met elkaar de handelingsopties.
 - Waar kun je uit kiezen? Wat kun je wel en niet doen?
 - Wat gebeurt er als je één van de opties kiest? Wat gaat dan goed? Gaat er dan voor iemand ook iets belangrijks verloren?
- 4 Afsluiting.
 - Heeft de inbrenger meer inzicht gekregen?
 - Kunnen vervolgstappen gezet worden? Bijvoorbeeld meer informatie inwinnen of anderen betrekken om tot een oplossing te komen? Soms is ook helder geworden wat het goede is om te doen.
 - Heeft iedereen er iets van geleerd om mee te nemen in het dagelijks handelen? Wat is dat dan?